

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**Соціальне і правове забезпечення волонтерської
діяльності в Україні в умовах безпекових викликів**

МАТЕРІАЛИ

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
27 квітня 2023 року*

Київ – 2023

УДК 342.349.3:364-322(477)

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 5 від 27.04.2023 р.).

Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. / за заг. ред. П. В. Горінова, Р. Г. Драпушка; Навчально-науковий інститут права УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 27 квітня 2023 р.). Київ, 2023. 246 ст.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів» містять короткий зміст результатів науково-дослідних робіт студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників та наукових співробітників закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячений актуальним проблемам соціального захисту, охорони здоров'я, правового регулювання та підтримки волонтерів, а також аналізу практики застосування законодавчих та нормативних актів у цій сфері. Збірник містить цінну інформацію для дослідників, викладачів, практиків та всіх, хто цікавиться проблемами волонтерства в Україні та має намір допомогти розвитку цього напрямку в державі.

Розраховано на усіх зацікавлених проблемами волонтерської діяльності в їх соціальних і правових аспектах.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

©Автори публікацій, 2023

©Навчально-науковий інститут права, 2023

©Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

КОНЧАКОВСЬКА ВАЛЕНТИНА,
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

БОСАК АНАСТАСІЯ,
*студентка IV курсу зі спеціальності 081 «Право»
Навчально-наукового інституту права
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ

Події в Україні за останні роки, безумовно вплинули на учнівську молодь, як на найбільш активну соціально-демографічну групу, яка водночас є і рушійною силою змін, і тим об'єктом, який найбільше відчуває на собі наслідки будь-яких реформ в державі. Зрештою, саме від молодих людей та їх соціальної активності залежить майбутнє нашої держави.

Підтримуємо думку тих науковців (А. Грабовська, К. Чорна, Р. Петронговський), які вважають, що патріотизм, в першу чергу, повинен бути дієвим. Саме тому, значна кількість представників учнівської молоді в тій чи іншій формі долучалися до безкорисної роботи на користь громади та Батьківщини. В першу чергу, це волонтерська діяльність у різного роду заходах соціального спрямування (допомога дітям постраждалим унаслідок бойових дій), заходи на підтримку Збройних Сил України (збирання продуктів харчування, грошей на купівлю зброї, одягу, здача крові).

Сучасна учнівська молодь вважає волонтерство діяльністю, якою надзвичайно важливо займатися. Поштовхом до усвідомлення цього стало повномасштабне військове вторгнення на територію України. Саме зовнішня агресія, яка принесла горе, біль, страх, смерть, страждання об'єднало український народ у велику родину та відродило патріотизм, героїзм, прагнення

допомагати. Саме активний патріотизм консолідував українське суспільство. Навіть маленькі українці, можливо, ще повною мірою не розуміючи наслідків війни, проте вже відчуваючи ненависть до всього російського, яке спричинила війна, долучаються до волонтерської діяльності. Тішить те, що більшість громадян долучаються до активної волонтерської діяльності, адже саме дієві кроки здатні змінювати, перемагати, вірити і допомагати.

Любов до людей, до Батьківщини та можливість побачити реальну віддачу від докладених зусиль є, на нашу думку, основною мотивацією морально-патріотичної добровільної праці. Серед особистих мотивів, можна виділити такі: національна свідомість, патріотизм, вплив друзів, захист інтересів держави тощо. Разом з тим, волонтерська діяльність є формою благодійництва, що ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, безкорисливості, неприбутковості. У Законі України «Про волонтерську діяльність» визначено, що волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну неприбуткову та умотивовану діяльність, що має суспільно-корисний характер. Волонтерами можуть бути особи, які досягли 16 років або, як виняток (за згодою одного з батьків або особи яка, його заміняє), з 15 років [1, с. 1]. Виходячи з того, що для нас становить інтерес саме активний патріотизм, наведемо результати опитування, які підтверджують потужний поштовх до розвитку волонтерської діяльності і, як наслідок, перехід на новий етап формування громадянського суспільства. Тож, 57 % українців з центру та заходу країни долучилися до волонтерства чи благодійності, 11 % ще планують це зробити. Це дійсно великий показник, такого не було ніколи. Причому, у віковій групі 18-29 років 80% людей долучалися або фінансово, або власною працею до волонтерського руху чи благодійності [4].

Волонтерство як активний вид суспільної діяльності є основою побудови та розвитку громадянського суспільства. Сьогодні активно розвивається і онлайн волонтерство (або віртуальне волонтерство), як новий, сучасний, високотехнологічний спосіб приєднатися до добровольчого руху. Великі

віртуальні волонтерські рухи існують по всьому світу. Показовим є той факт, що багато хто з них згодом виходять в «реальне життя», реєструючись як некомерційні благодійні організації [2, с. 422–427].

Учнівська молодь може найбільш повно самореалізовуватись у ролі волонтера, розкривати свої здібності, якості і переваги в суспільно значимій діяльності, особливо якщо спонукання до даному виду діяльності виходить з потреб самої людини. У цьому випадку реалізація здібностей особистості в суспільно значущій діяльності стає її самореалізацією та формує її як особистість з стійкими моральними позиціями та патріотичними переконаннями.

Отже, можемо підсумувати, що волонтерство можемо розуміти як невід'ємну частину громадянського суспільства, як соціальну систему взаємопов'язаних дій членів цього товариства на локальному, національному та міжнародному рівнях у межах певного суспільного сектора, який відокремлюється від держави і бізнесу. В основі розвитку цього суспільного складника, як сфери послуг лежить успішна самореалізація, самоактуалізація ідей та думок, соціалізація та суспільно корисна діяльність учнівської молоді, як волонтерів.

Саме тому, у процесі патріотичного виховання потрібно враховувати таку систему компонентів духовного світу особистості як: 1) психологія – психологію працюючого господаря, вмілого хлібороба, захисника прав особистої і державної незалежності, духовної спадщини народу; 2) світогляд – система поглядів, переконань, ідеалів, які складають основу національної духовності; 3) правосвідомість – життя за законами добра і краси, правди і справедливості, гідності і милосердя; 4) мораль – людяність, доброта, милосердя, співпереживання як найбільші духовні надбання; 5) спосіб мислення – своєрідна істотність, завдяки чому із століття в століття відтворюються і розвиваються самобутня культура і душевне багатство українців; 6) характер і темперамент – гостинність і щедрість, талановитість, глибокий ліризм, свободолюбство; 7) ідеологія – ідейне багатство нації, система

філософських, політичних, правових, економічних, моральних, естетичних та релігійних поглядів і переконань; 8) свідомість та самосвідомість – почуття гордості за приналежність до української нації [3, с. 53-55]. Волонтери, прагнучи миру, свободи, перемоги над злом та несправедливістю роблять світ краще і спонукають власним прикладом до активних дій інших. Безперечно, позитивом є те, що долучається до добрих справ, не лише молодь, а й діти, адже це є запорукою виховання активної соціальної і громадянської позиції, людини, з високими моральними цінностями та потребами, що є основою для становлення і розвитку правової та демократичної держави.

Список використаних джерел:

1. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI станом на 13.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> (дата звернення 04.03.2023).
2. Петришин Л.Й., Чайковська Г.Б. Особливості самореалізації студентської молоді засобами віртуальної волонтерської діяльності. The 1st International scientific and practical conference “Eurasian scientific congress” (January 27–28, 2020) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. P. 2020, 422–427 с.
3. Кульчицький В. Й. Роль патріотичного виховання особистості в умовах соціальної нестабільності в державі. Соціально-правовий захист населення в умовах воєнних конфліктів та терористичних загроз: матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції. Ужгород, 2017. 53–55 с.
4. Більш як половина українців волонтерили чи долучалися до благодійності під час війни. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3501782-bils-ak-polovina-ukrainsiv-volonterili-ci-dolucalisa-do-blagodijnosti-pid-cas-vijni.html> (дата звернення: 04.03.2023).